

# Jan Charytański

---

"Katechetisches Vorlesebuch, 7.-9. Schuljahr", Albert Höfer, Salzburg 1972 : [recenzja]

---

Collectanea Theologica 45/4, 244-245

---

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

waniu najgłębszych pokładów przeżyć ludzkich, nie zawsze w pełni uświadomionych, jak również symbolizm bajek, który zdaniem autorów otwiera katechizowanych na symboliczny język Pisma świętego. Ponadto ze względu na główny cel roku, wychowanie moralne, poszczególne grupy tematyczne posiadają również krótkie biografie wielkich postaci nie tylko z życia Kościoła.

W drugim tomie we wprowadzeniach biblijnych nacisk położono przede wszystkim na tło historyczno-kulturowe nie tylko Izraela, ale również narodów, z którymi Izraelici wchodzą w bliższy kontakt. Ponadto szczególnie troskliwie autorzy szkicują *Sitz im Leben* poszczególnych ksiąg czy nawet perykop. Przy jednostkach o powstawaniu ostatecznej redakcji Starego Testamentu autorzy nawet w pracy uczniów bardzo szczegółowo ukazują kompilacje różnych źródeł i uczą ich rozróżniania. Ta jednak praca egzegetyczna zdaje się jeszcze bardziej niż w tomie pierwszym odsuwać w cień poszukiwanie objawienia. „Katecheza z egzegezy” zdaje się dominować nad poszukiwaniem wezwania Bożego.

O ile pierwsze wydania podręczników metodycznych A. Höfera były jeszcze bardzo bliskie ujęciom polskiej katechezy, to właśnie w tym drugim tomie podręcznika na klasę ósmą dostrzegamy zasadnicze różnice. W polskiej katechezie istotnym momentem jest ciągle prowadzenie do poznania całości kształtu objawienia, jak również wprowadzenie w życie Kościoła. Katecheza austriacka w tych podręcznikach koncentruje się przede wszystkim na problemach życiowych młodzieży, a jednocześnie ujmuje katechezę biblijną przede wszystkim jako wprowadzenie młodzieży w tajniki Pisma świętego jako dzieła literackiego. Prowadzi do odkrywania sensu poszczególnych ksiąg czy perykop, ale poprzez przybliżenie całego warsztatu egzegetycznego. Nasza katecheza bardziej przekazuje myśl autorów. Katecheza austriacka uczy samemu szukać.

Właśnie ze względu na powyższe różnice warto zapoznać się z omawianą pozycją. Patrząc krytycznie i zawsze szukając własnej drogi, możemy jednak wiele się nauczyć, a przynajmniej zastanowić nad jednostronnością wielu naszych zabiegów.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Albert HÖFER, Kurt ZISLER, *Katechetisches Vorlesebuch*, 7.—9. Schuljahr, Salzburg 1972, Otto Müller Verlag, 2 t., s. 448+380.

W omówieniu metodycznego podręcznika na klasę siódmą i ósmą zwrócić już uwagę na włączenie obok tekstów biblijnych również tekstów z literatury. A. Höfer uważa jednak, że tam zawarty materiał jest jeszcze niewystarczający. Dlatego właśnie przy współpracy K. Zislera opracował osobny podręcznik, obejmujący jedynie teksty literackie. Zdaniem K. Höfera wprowadzenie w chrześcijańską naukę o życiu ludzkim wymaga przede wszystkim, by ludzkie problemy uczniów doszły do głosu w czasie katechezy. Temu celowi ma służyć obecna pozycja. Ułożona została zgodnie z tematyką obowiązującego programu nauki religii, jak również z tematyką podręcznika dla dzieci wspomnianych klas. Zgromadzone teksty mają służyć przede wszystkim poszerzeniu materiałów zawartych czy to w podręczniku dla dziecka, czy też w podręcznikach metodycznych omówionych powyżej. Jednocześnie autor zaznacza, że w przypadku klas niechętnych nauce religii można teksty biblijne podręczników całkowicie zastąpić tekstami literackimi, zawartymi w *Vorlesebuch*. Zdaniem autora taka zamiana nie dotyka istoty nauczania, ponieważ porusza się ten sam temat czy problem, jakkolwiek w oparciu o inne teksty. W sformułowaniu tym dostrzegamy realizację zasady, głoszonej

przez A. Höfera, o wyższości celu nad materiałem, według której cel wyznacza materiał. Jednocześnie jednak z pewnym zaskoczeniem widzimy pewne pokrewieństwo między tą zasadą, a teorią H. Halbfasa, dla którego teksty Pisma świętego posiadają taką samą wartość wychowawczą, jak i teksty wielkiej literatury światowej. Podobieństwo może być jedynie pozorne ze względu na główne zadanie omawianych klas, a mianowicie wprowadzanie wystarczająco poruszyło młodzież. W takim przypadku wystarczy dla innych klas ta zasada nie powróci.

Z wielkiej liczby proponowanych tekstów katecheci sami mają dokonywać wyboru w zależności od potrzeb konkretnego środowiska. Temu celowi służą wprowadzenia do poszczególnych grup tematycznych, jak również do poszczególnych tekstów. Natomiast pytania podane po tekście mają pomóc w przeprowadzeniu analizy tekstu. Ona jednak nie jest konieczna, jeśli opowiadanie wystarczająco poruszyło młodzież. W takim przypadku wystarczy pewna medytacja tekstu, a refleksja może się dokonać na następnej godzinie lekcyjnej.

Pierwszy tom zgromadził teksty odnoszące się do powołania i zachowania wiary, zaufania do Boga, istoty miłości bliźniego, stosunków między rodzicami a dziećmi, przyjaźni jako podstawowego doświadczenia w otwarciu się na moralność osobistą i wewnętrzną, wartości życia ludzkiego, miłości między mężczyzną a kobietą, własności i pracy, prawdy i zaufania, a wreszcie aspektu eschatologicznego ludzkiego życia. Dodatkowy materiał stanowią opowiadania związane z uroczystością Bożego Narodzenia.

Tom drugi obejmuje teksty dotyczące zagadnienia wiary, modlitwy, grzechu, nawrócenia, nowego życia. Odpowiednikiem opowiadań bożenarodzeniowych są teksty literackie związane z męką Jezusa Chrystusa czy jego zmartwychwstaniem. Osobną grupę stanowią teksty literackie związane z historią Kościoła.

Wśród wybranych autorów przeważają literaci języka niemieckiego. Odnajdujemy jednak również Tołstoja, Sienkiewicza i innych. Powracają legendy jak również bajki, o których znaczeniu wspomniałem przy omawianiu podręczników metodycznych. Należy jednak pamiętać, że nie mamy do czynienia ze zbiorem przykładów ożywiających katechezę, ale z wyborem tekstów, stanowiących istotny materiał samej katechezy i przybliżających życie ludzkie jako przedmiot refleksji religijnej.

Omawiana pozycja jest bardzo ciekawa dla wszystkich, którzy zajmują się zagadnieniem tekstów literackich w katechezie, zgodne z obecną tendencją w katechetyce, ale również dla katechetów praktyków, którym pomoże w doborze właściwego materiału.

ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Heinrich SCHLIER, *Der Herr ist nahe!*, *Advents Betrachtungen*, Freiburg—Basel—Wien 1974, Verlag Herder, s. 112.

W świadomości wiernych adwent często ogranicza się jedynie do przygotowania na uroczystości Bożego Narodzenia. Dominuje niejako obraz małego Dzieciątka Jezus, przychodzącego na świat. H. Schlier pragnie pogłębić tę świadomość. Jako właściwą drogę wybiera szukanie istotnego sensu zasadniczych czytań adwentowych. Oczywiście w tej niewielkiej książeczce nie obejmuje wszystkich aspektów adwentu. Zadawała się trzema czytaniem i trzema związanymi z tym słowem Bożym ideami adwentu.

Centralną ideę stanowi „przyjście Pana”. Chodzi jednak przede wszystkim o znaczenie tego faktu dla każdego człowieka, a szczególnie dla człowieka współczesnego. Tekst Mateuszowy (Mt 11, 2—6) stawia ciągle aktualne pytanie